

1956
2016

A MAGYAR SZABADSÁG ÉVE

M Ű E G Y E T E M 1 7 8 2

A MŰEGYETEM OKTATÓI A FORRADALOM NAPJAIBAN

Az oktatók forradalmi bizottsága

1956. október 31-én létrejött az oktatók átmeneti önkormányzati szervezete, amely a rektori és dékáni apparátusokkal együttműködésben a feszültség csillapítására, a hallgatók segítségére helyezte a hangsúlyt. A felelős cselekvés jegyében ellenkeztek a személyes leszámolásokat, kifejezték, hogy a rend helyreállítása érdekében kívánunk bekapcsolódni az ország építésének munkájába, illetve a szükséges tanrendi változtatásokkal elősegíteni az oktatás mihamarabbi újraindítását, valamint mindenáron meg akarták akadályozni, hogy az egyetem katonái célpontja váljon. Céjük volt a korábban hatalmi szóval kettéválasztott Műegyetem újraegyesítése is. A forradalmi bizottság tevékenységét mindvégig a konszolidáció sikere és a Műegyetem iránt érzett felelősség határozta meg. Az oktatók mellett az egyetemi adminisztratív és fizikai dolgozói is létrehozták saját munkatanácsukat, amely elsősorban feladatának az egyetemen található értékek berendezések megőrzését tekintette. A testület a szakszervezeti bizottság szociális jellegű feladatait is végezte (fogadták a beérkező élelmiszer- és ruhasegélyeket, gondoskodtak azok szétosztásáról a dolgozók és a diákszállók lakói között), ezt a tevékenységüket a szovjet bevonulás után is folytatták.

„Nekünk a dolgunk az, hogy az egyetemen megőrizzük a rendet, megőrizzük a fegyelmet.”

ÉPÍTŐMÉRNÖKI KAR

MOSONYI Emil (1910-2009) egyetemi tanár

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. „Munkácsi útonként” felajánlották neki, hogy hivatalos nyilatkozatban tagadja meg a forradalmat, mivel szakértelmét nem rekvizitálták, de ő erre nem volt hajlandó. 1954-ben elfogadta a karbeli egyetemi meghívást, haláláig ott tanított. Itthon távollétben élték, valamint megosztották akadémiai tagságát is, amit 1954-ben kapott vissza.

KORÁNYI Imre (1896-1989) egyetemi tanár

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során az egyetemi felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. Nyitott vonulással az MTA, széleskörűen kutatócsoportját vezette. Amikor 1967-ben akadémussá választották, a párt nem juttatott hozzá, csak 1990-ben térhetett ki akadémiai tagságra.

KERKÁPOLY Endre (1925-2003) adjunktus

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során az egyetemi felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. 1965-ben történt nyugdíjazás után visszatért a Műegyetemre, majd ott követően professzor emeritusként.

KOLLÁR Lajos (1926-2004) adjunktus

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során részben megrovásban részesítették és elbocsátották. Az ipari felkészítést el. Amikor 1970-ben egyetemi tanár pályázatot nyújtott be a BME-re, akadémiai professzor elutasították. Végül 1991-ben nevezték ki a Magassági Tanszere egyetemi tanárnak, ahol 2000-ig nyugdíjazásig oktatott, majd az egyetemi professzor emeritusként. Ezzel rendelkezik a Műegyetem 1956 Alapítvány kuratóriumának, amely 1992-48 között az egyetemen 1996-ot megemlékezett.

GÉPÉSZMÉRNÖKI KAR

HELLER László (1907-1980) egyetemi tanár

A korában soha nem politikai oktató úgy érte, ott a helye a bizottságban. A forradalom leverése után nem érte meg a nyugdíj, akkori munkásságát egészen haláláig folytatta.

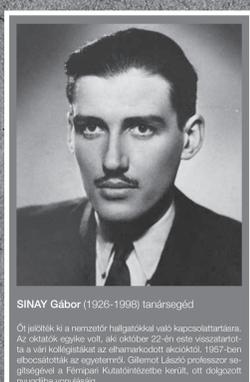
TAKY Ferenc (1905-1968) egyetemi tanár, a forradalmi bizottság elnöke

A felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen, átvitték az Elméleti Osztályba. Az ottani felhívást végül közli a két legújabb az volt, hogy az országos munkácsi bizottság elnöke a marxizmus-leninizmus oktatás és megszűntetése a tanácsok, valamint a bebiztosított hallgatókhoz nyújtott segítséget.

FEKETE Tamás (1928-) tanársegéd, a forradalmi bizottság titkára

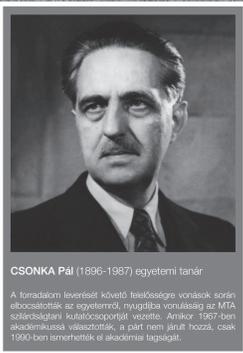
A forradalom leverését követően Karsánban folytatta szakmai pályáját. Tény professzor annak haláláig levelezett. A bizottság egyetlen még élő tagja.

SINAY Gábor (1926-1998) tanársegéd

Őt jelölték ki a nemzetközi hallgatókai való kapcsolattartásra. Az oktatók egyike volt, aki október 23-án este visszatért a városba a vándoroktól az elhárított iskolától, 1957-ben elbocsátották az egyetemen. Gillemot László professzor segítségével az Erdélyi Kuratóriumhoz került, ott dolgozott nyugdíjazás után.

ÉPÍTÉSZMÉRNÖKI KAR

CSÓNKA Pál (1896-1987) egyetemi tanár

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. Nyitott vonulással az MTA, széleskörűen kutatócsoportját vezette. Amikor 1967-ben akadémussá választották, a párt nem juttatott hozzá, csak 1990-ben térhetett ki akadémiai tagságra.

RADOS Jenő (1895-1992) egyetemi tanár

1957-ben nyugdíjazták a forradalmi események alatt tanított politikai megállapítás, a forradalmi bizottság tagaként kifejtett tevékenység, valamint „az ellenforradalom után kifejtett mezej” miatt.

SOMOGYI László (1910-?) egyetemi docens

A felelősségre vonások során fejeletti alá vonták, majd azonnali hatállyal elbocsátották az egyetemen.

VILLAMOSMÉRNÖKI KAR

SVÁB János (1920-2007) egyetemi tanár

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során az egyetemi felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. 1963-ban tanácsvezető egyetemi tanár lett, majd a Műegyetem professzoraként oktatott élete végéig.

VEGYÉSZMÉRNÖKI KAR

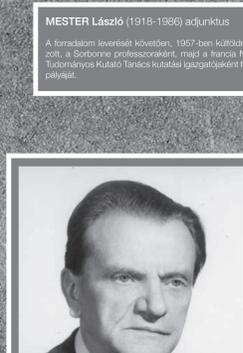
LÁNYI Béla egyetemi tanár

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során szorgos megrovásban részesítették, leváltották a tanácsok éléről és hamarosan nyugdíjazták.

GÖRÖG Jenő (1920-1978) egyetemi docens

Hallgató nagyon szerette, ma 30 éves korában is Jeno bácsinak szólították. A forradalom leverését követő felelősségre vonások során az egyetemi felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. Haláláig oktatott a Műegyetemen, emlékeztető róla.

MESTER László (1918-1986) adjunktus

A forradalom leverését követően, 1957-ben külföldre távozott, a Sorbonne professzoraként, majd a francia Nemzeti Tudományos Kutató Tanács kutatási igazgatójaként folytatta pályáját.

DÉRI Márta (1918-2000) egyetemi docens

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. 1953-ig oktatott a Műegyetemen, majd a Magyarországi Egyetem tanácsvezető egyetemi tanára, majd professzor emeritusa lett.

KÖZLEKEDÉSI ÜZEMMÉRNÖKI KAR

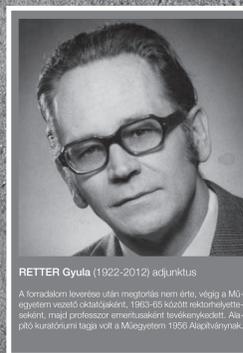
KÁDÁS Kálmán (1908-1985) egyetemi tanár

A forradalom leverését követő felelősségre vonások során az egyetemi felelősségre vonások során elbocsátották az egyetemen. 1963-ban tanácsvezető egyetemi tanár lett, majd a Műegyetem professzoraként oktatott élete végéig.

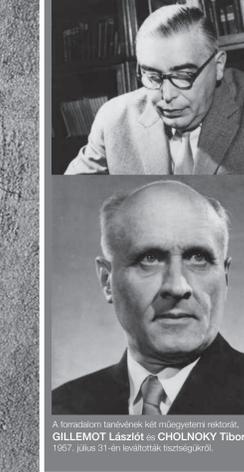
TÖRÖK Béla (1923-2009) adjunktus

Három oktatótársával együtt őt kényszerítették az ELTE forradalmi bizottságával való kapcsolattartásra. 1956-ig oktatott a Műegyetemen, majd 1963-ig a Magyar Rádió és Televízióhoz került. Itt, a televízióval dolgozott egészen 1985-ös nyugdíjazásáig.

REITTER Gyula (1922-2012) adjunktus

A forradalom leverése után megrovás nem érte, végig a Műegyetemen volt oktatónak, 1963-65 között rektorhelyettesként, majd professzor emeritusként tevékenykedett. Alapító kuratórium tagja volt a Műegyetem 1956 Alapítványának.

GILLEMOT László és CHOLNOKY Tibor 1957. július 31-én leváltottak igazgatói.

Az oktatók kormányhoz intézett deklarációja 1956. október 30-án Állásfoglalás a forradalom mellett, a hallgatók követeléseinek és cselekedeteinek támogatása

A Budapesti Műszaki Egyetem és az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem együttes tanácsulésének tagjai az ifjúság oldalán hitet tesznek a független, demokratikus és szocialista Magyarország felépítése mellett. A tanácsulés tagjai ünnepélyesen kijelentik, hogy a magyar nép szabadságharcával, annak megindulásától teljesen egyetértéssel és ezért a felelősséget az egyetemi ifjúsággal együtt ország-világ előtt vállalják. Ebből az ünnepélyes deklarációból kiindulva az egyetemi tanácsulés Nagy Imre miniszterelnökéhez a következő egyetértésben és közösen hozott határozatát és javaslatát terjeszti elő. Kívánságai felsorolása előtt nyomatékosan hangsúlyozza, hogy ennek a nyilatkozatnak a pontjai a magyar nép döntő és legsürgősebben megoldandó problémáit tartalmazzák:

1. Követeljük a szovjet csapatoknak Budapest területéről támaszpontjaikra való azonnali és teljes visszavonását.
2. Követeljük, hogy a szovjet csapatok Magyarország területét záros határidőn belül hagyják el. Minthogy a varsói szerződés szerint itt tartózkodó szovjet csapatokat a magyar nép ellen használták fel, felkérjük a kormányt a varsói szerződés egyoldalú felmondására, mely egyedül biztosítja a szovjet és a magyar nép további barátságát.
3. A két Egyetem Tanácsa, számíva az egyetemi ifjúság teljes támogatására, a szovjet csapatok Budapestről történő teljes kivonása után minden szellemi, fizikai és anyagi erejét felajánlja az újjáépítésre, és felhívja az ifjúságot, hogy erre készüljön fel.
4. A szabadságharc hősi halált halt ifjúság, munkásság és honvédség hozzátartozóinak, továbbá a szabadságharcot súlyos sebeket szenvedett ifjúság, munkásság és honvédség hozzátartozóinak gyors megsegítésére a két Egyetem Tanácsa 200.000,- forintot ajánlott fel. A tanácsulés a további megsegítés kérdésében a már megindult országos mozgalomhoz való csatlakozást javasolja.
5. A kormány helyezze a székhelyét a parlamentbe és helyezze magát a budapesti és vidéki ifjúság, munkásság, bányász és honvédség együttes fegyveres alakulatainak védelmébe alá. Csak ilyen módon látjuk biztosítva azt, hogy programját külső és visszahúzó belső erők befolyásától mentesen a nép érdekeinek megfelelően tudja végrehajtani.

6. A kormány sürgősen gondoskodjék arról, hogy az összes külképviseletünk – beleértve az ENSZ képviselőit is – mindenütt a világon a most vérell kiharcolt eredményeket és kitűzött nemzeti célokat képviseljék.
7. Kérjük a kormányt, hogy bátor kezdeményezéssel álljon az események élére, és ne kövesse azt a halogató, a követeléseket utólag teljesítő politikát, amely hazánkat ebbe a szörnyű állapotba hozta. Ne az események áradata sodorja a kormányt, hanem a kormány vezesse a magyar életet a kibontakozás felé.
8. A nemzeti kormány készítse elő az általános titkos szavazást több párt részvételével.
9. Kívánjuk az ifjúság felfegyverzésének és a felfegyverzett munkásalakulatokkal való egyesítésének halogatás nélküli gyors végrehajtását az ország rendjének biztosítása érdekében.
10. Minthogy a munka megindulásához fent felsoroltakat alapfeltételnek tekintjük, nyomatékosan hangsúlyoznunk kell, hogy az egyetemi munka, a romok eltakarítása, az oktatás megindulása csakis a szovjet csapatoknak Budapestről való teljes elvonulása után kezdődhetik meg.
11. A fenti követelmények a legsürgősebb és legfontosabb lételemei egyfelől annak, hogy Nagy Imre bizalmat kapjon és ez a bizalom megszilárduljon, másfelől annak, hogy minden téren, tehát a mi egyetemi oktatási és tudományos munkánk terén is, az élet meginduljon. Éppen ezért nem kívánunk itt az egyetemi oktatás terén most részletkérdésekkel foglalkozni, mindez a későbbi konszolidált időszak munkája lesz, egyetlen kérdést azonban mégis fel kell vetnünk: követeljük az egyetemi autonómia teljes visszaállítását. Végül a tanácsulés tagjai ünnepélyesen felelnek övö szavukat, hogy ha akadna valaki, aki az egyetemi ifjúsággal szemben akár csoportos, akár egyéni felelősségre vonást akarna megkísérelni a szabadságharcban történt bármilyen részvételért, akkor a két Tanács tagjai ünnepélyesen kijelentik, hogy ilyen felelősségre vonás esetén teljes felelősséget vállalva a szabadságharcos ifjúsággal, a saját egyetemleges felelősségre vonásukat is követelik.

A Budapesti Műszaki Egyetem és az Építőipari és Közlekedési Műszaki Egyetem Tanácsai
Dr. Gillemot László sk.
Cholnoky Tibor sk.

1956
2016

A MAGYAR
SZABADSÁG
ÉVE

A MŰEGYETEM HŐSI HALOTTAI

A kilenc név jól reprezentálja a forradalom történetét. Egyikük a Rádiónál esett el október 23-án, más a parlamenti vérengzésnél két nappal később, hárman a Műegyetemen nemzetőrként. Kettő a Corvin közben haltak meg, kettő pedig a megtorlás áldozatai lettek. Hű keresztemszetét adják a Műegyetem forradalmi ifjúságának is: van köztük két építész, két építőmérnök, egy vegyész, két gépész, két villamosmérnök. Hárman nappali tagozatos másodikévesek, kettő nappali tagozatos ötödévesek, kettő pedig esti tagozatos másodévesek voltak, illetve kettő már végeztek vagy félbeszakították tanulmányaikat.

BARTÓK József

1937. április 4 – 1956. október 23.
másodéves villamosmérnök hallgató

Október 23-án este a Magyar Rádió elé vonuló tüntetők között volt. Az épületből a karhatalmisták a tömeg közé lőttek, néhány társával együtt egy, a közelben lévő cipész üzlethe-lyiségébe igyekezett bemenni, közben érte a halálos tüdő- és szív-
lövés. A Trefort utcai kórház egyik ápolónője szerint nemcsak fegyverre nem volt, hanem piros-fehér-zöld szalagot is ő adott neki. A kórház kertjében temették el több társával együtt, majd véglegesen 1956. december 23-án a székesfehérvári református temetőben.

RÖSSLER János

1932. január 15 – 1956. október 28.
ötödéves villamosmérnök hallgató

Nagyon szegények voltak, édesanyja egyedül nevelte. Bár pári tanulókból a kommunista párt segítségével, párttagként került az egyetemre, az akkori társadalom fonákosságait hamar felismerte. Társai rendkívül jó szándékúnak ismerték. Október 25-én édesanyját feltve, elkísérte őt munkahelyére, visszafelé jövet pedig benézett az egyetemre, ahonnan egy csoporttal elment tüntetni. Így került a Parlament elé, ahol a sortűzben többek között fajtűvést kapott, a Péterfy utcai kórházban hunyt el három nappal később. 1956. november 16-án hantolták el a Rákoskeresztúri temetőben. Maradványai ma abban a parcellában nyugszanak, ahol az 1956-osok jelképes és nem jelképes sírjai vannak.

DANNER János

1929. május 12 – 1956. november 2.
negyedéves esti tagozatos építőmérnök hallgató

Már a középiskolában az átlagost messze meghaladó olvasottságra tett szert. Érzékeny, lírai alkat volt, szívesen olvasott fel, illetve mondott verseket. Egyetemi tanulmányai mellett műszaki szerkesztőként dolgozott az egyik tervezőintézetnél. A forradalom idején a Műegyetem katonai parancsnoka mellett dolgozott, akivel gyakran idéztek egymásnak verseket, versrészleteket is. November 1-jén késő este a Honvédelmi Minisztériumból jött vissza-fel a Műegyetem autójával, amikor a Szabadság hídon ávosok vették üldözőbe, majd a központi épület főbejárata előtt az autóból kiszállni már nem tudó hallgatót szítává lőt-ték. Holttestét másnap az aulában ravatalozták fel, nemzetőr hallgatók álltak mellette diszorszeget. November 15-én helyezték végső nyugalomra a Farkasréti temetőben.

ALBRECHT Márton

1936. november 3 – 1956. november 3.
másodéves építőmérnök hallgató

Kifejezetten társaságkedvelő fiú volt, barátaival sokat kirándult, barlangászokodott, színházba járt, verseket írt, klasszikus zenét hallgatott. Szeretett táncolni, egy lánykának komolyan udvarolt. Nagy tudásvágy volt benne, tervező mérnöknek készült. Október 22-én részt vett a műegyetemi nagygyűlésen. Mélyszé-
gesen hitt a forradalom győzelmében, műegyetemi nemzetőr volt. 20. születésnapján szolgálat közben a Diszteremben egy évfolyamtársá-nak, jó barátjának falhoz támasztott géppisztolya sült el véletlenül, a benne maradt egyetlen golyó pedig szíven találta őt. A könyvtárban ravatalozták fel. Először a Műegyetem kertjében temették el, 1957 tavaszán helyezték végső nyugalomra a Farkasréti temetőben.

LAJOS Ferenc

1937. június 26 – 1956. november 4.
másodéves építőmérnök hallgató

Rokonszerves, csendes fiú volt. 1956. november 4-én az egyetemen még fegyveres őrszolgálatot teljesített. Édesanyja úgy tudta, hogy fiát a Műegyetem pincéjében lőtték agyon. Bár november 4-én délelőtt az egye-
temet a nemzetőrség kiürítette, valószínűleg később Mórca Zsigmond körteri felkelők, köztük műegyetemisták jártak be az ott maradt fegyverekért, illetve aludni. A szovjetek többeket ott értek, illetve másokat oda gyűj-tették be. További sorsáról semmi biztosat nem tudni.

HAVAS József

1929. december 31 – 1956. november 7.
ötödéves vegyész mérnök hallgató

Nagykórösről került a Műegyetemre. A Leonardo utca 46. szám alatt, tehát a Corvin közti harcokban hunyt el lőtt sérülésben. Az ide-
iglenesen elhalt holttestét 1956. december 29-én temették el a Kerepesi temetőben, ahonnan 1982-ben az Új Köztemetőbe került.

PÉCH (Eckhardt) Géza

1930. május 7 – 1958. április 22.
harmadéves esti tagozatos gépészmérnök, megszakított tanulmányokkal

Az alárvult, majd örökre fogadott fiú segéd-munkásként lett műegyetemista. 1956-ban tanulmányait megszakítva az Ikarus gyár-ba került. Egy fia született, akivel édesanyja 1956 telén külföldre ment. Kedves mosolyú, nyílt tekintetű, bátor fiatal férfi volt, aki októ-
ber 25-től a Péterfy Sándor utcai kórházban vállalt esti önkéntes mentős ügyeletet, mivel a hivatalos mentőszolgálat nem győzte a sok sebesült elállítását. Egy kórházi razzia során, amikor a sebesültek között felkelőket keres-
tek, őt is letartóztatták, de akkor szabadon engedték. Ezt követően az ellenállók közé tartozott: röpcédulákat készített, igyekezett információkat gyűjteni a Szovjetunióba hur-colt fiatalokról. 1957. január 13-án kijutott Ausztriába, de visszajött, hogy sebesülteket mentsen ki Magyarországról. Péch Gézát 1957 februárjában társával együtt letartóztat-ták, perét szeptemberben tartották. Először életfogytiglanra, majd halálra ítélték, 1958 ta-vaszán végezték ki. Utolsó mondata ez volt: „Keresztény, szocialista Magyarországot!”

SZILÁGYI József

1917. április 24 – 1958. április 24.
jogász, másodéves esti tagozatos gépészmérnök hallgató

1938-tól volt a kommunista párt tag-
ja, 1956 tavaszán csatlakozott Nagy Imre köréhez. Vállalati osztályveze-tőként dolgozott, 1956. október 22-én is esti órára jött a Műegyetemre, ahol végül ő is beszélt a nagygyű-lés résztvevői előtt, akik nagydarab, tekintélyes, mackós, baritonos férfi-ként emlékeznek rá. Október 23-án a műegyetemistákkal együtt vonult fel, este pedig az egyetemisták kül-dőtsége az ő közvetítésével tud-ta átadni a műegyetemi követelési pontokat Nagy Imrének. Október 25-ig a felkelők közt volt, majd Nagy Imre titkárságvezetője lett. Szilágyi József november 4-én családjával együtt a jugoszláv követségre men-
nekült, amit november 22-én azzal a garanciával hagytak el, hogy nem esik bántódásuk. Am a szovjetek el-fogták, és Nagy Imréekkel együtt a romániai Snagovba hurcolták őket. 1957-ben visszaszállították Magyar-oroszra. A Nagy Imre-per nyolcad-

rendű vádlottjaként 1958. április 22-én halálra ítélték, majd két nap múlva, a születésnapján, kivégezték. Diszírhyben nyugszik Nagy Imre sírjánál. A műegyetemi Forradalmi Bizottság egy tagja szerint, ha volt '56-nak szürke eminenciása, akkor ő volt az...A megtorlók nem tervedtek, mikor őt végezték ki, az első naptól az utol-sóig ő az aktív szervező, éleslátásával, bátor-ságával és megnyerő egyéniségével."